

Het Nationale Theater

Den Haag, 22 januari '20

Geachte adviescommissie,

Afgelopen zaterdag vond de grotezaalpremière van Daria Bukvic' *Othello* plaats in onze Koninklijke Schouwburg. Het klassieke toneelstuk van William Shakespeare, in een hertaling van Esther Duysker, over sluimerend racisme en uitsluiting. Een voorstelling die eerder succes had in het vlakkevloercircuit en daarom gespeeld zal worden in schouwburgen door het hele land. Op de stoelen zaten ruim zeshonderd personen, jong, oud, zwart, wit - als één man ademend met de acteurs, grinnikend, dan weer steunend of binnensmonds scheldend, spanning opbouwend. Aan het einde van de voorstelling kwamen al die emoties in één gigantische ontlading los, rollend vanaf het derde balkon, golvend over het tweede en eerste balkon. Zo'n extatische explosie heb je toch alleen in een bomvolle grote zaal. Na afloop vierden bezoekers, cast en crew gezamenlijk feest. Die avond waren we precies Het Nationale Theater dat wij zo graag willen zijn. Het Nationale Theater zoals wij vier jaar geleden in ons eerste Meerjarenbeleidsplan zo verwachtingsvol beschreven. Het werkt! Vandaag reizen we naar Drachten, waar naar verwachting zo'n 250 bezoekers zijn. Wij zijn blij met iedere bezoeker, maar doordrongen van het feit dat er nog een hoop te winnen valt.

Met veel plezier bieden wij u het tweede meerjarenbeleidsplan van Het Nationale Theater en HNTjong aan. Wij zijn trots om u in dit plan deelgenoot te maken van de behaalde successen; de mooie voorstellingen, de vele bezoekers, onze vorderingen op het gebied van diversiteit en inclusie. Maar we maken u ook deelgenoot van de keerzijde. Het waren pittige jaren. Er veranderde veel. Vanzelfsprekendheden kwamen op losse schroeven te staan, routines werden doorbroken, nieuwe oplossingen moesten worden gevonden. Toch sterken de behaalde resultaten ons in de gedachte dat wij met het oprichten van Het Nationale Theater een vruchtbare weg zijn ingeslagen: met vereende krachten hebben wij een grotere impact en vonden wij meer bezoekers bij onze producties en programmering. Zoals u straks kunt lezen, zullen wij in de komende vier jaar met enthousiasme verder werken om de potentie van onze podiumkunstorganisatie, waarin productie en programmering voor volwassenen en jongeren samenkomen, ten volle te benutten. Om een breder en diverser publiek bij onze voorstellingen te betrekken, en hen betrokken te houden. Om een verbindende factor te zijn in Den Haag en Nederland, zowel voor de culturele sector, de inwoners van onze thuisstad als het Nederlandse toneelpubliek.

Wij hadden u graag één integraal beleidsplan aangeboden, waarin zowel onze producties voor volwassenen als onze jeugdtheatervoorstellingen aan u worden gepresenteerd, in samenhang met de programmering van onze theaters in Den Haag. Wij zien dat namelijk nadrukkelijk als één geheel, dat elkaar onderling versterkt. Complementaire activiteiten van een sterke toneelvoorziening met een gedeelde missie en visie. Helaas nopen de verschillende subsidiestromen, de dwingende aanvraagformats en het beperkte aantal woorden ons om

aparte aanvragen in te dienen voor de volwassenenproducties van Het Nationale Theater en de op jeugd en jongeren gerichte producties van HNTjong. Wij moedigen beide adviescommissies aan, om kennis te nemen van beide plannen, zodat u een completer beeld krijgt van het integrale beleid en de producties die Het Nationale Theater in de komende beleidsperiode wil realiseren.

Op het gebied van de bedrijfsvoering en de financiële huishouding zijn het ook voor ons uitdagende tijden. Mede gezien de stijgende kosten die niet of nauwelijks door ons te beïnvloeden zijn, zoals huurlasten, cao-lonen en pensioenpremies, zien wij ons gedwongen om extra kritisch te kijken naar onze activiteiten en de uitgaven, scherper te kiezen en nog meer op zoek te gaan naar samenhang en synergie. Zo kunnen wij de stijgende kosten de komende jaren ondervangen én onze inhoudelijke ambities realiseren, grotendeels binnen het huidige subsidievolume. Wij lossen zoveel mogelijk zelf op en zijn daarbij pijnlijke keuzes niet uit de weg gegaan. Er zal bijvoorbeeld minder worden geproduceerd ten opzichte van de vorige beleidsperiode en per seizoen gaan minder titels op landelijke tournee. Wij beogen door meer focus en effectievere spreiding, het publiek voor onze voorstellingen te vergroten en te verbreden, en de publiekservaring te verdiepen met innovatieve contextprogrammering. In de aanvraag van HNTjong vragen wij het Rijk desalniettemin om een extra subsidiebedrag. Met die structurele steun kunnen wij onze effectieve werkwijze voor jongerenaanbod in de grote zaal, ingebed in een sterk contextprogramma dat wij voor en veelal ook met de landelijke theaters ontwikkelen én in de markt zetten, de komende beleidsperiode blijven aanbieden en jong jeugdtheatertalent ondersteunen in hun ontwikkeling. De gemeente Den Haag vroegen wij om structurele ondersteuning voor Zaal 3 en het succesvolle HNTonbeperkt, het programma waarmee wij ons aanbod toegankelijk maken voor mensen met een beperking. Voor deze activiteiten geldt ook, dat wij de kosten hiervoor in de afgelopen periode met incidentele bijdragen van maatschappelijke- en cultuurfondsen hebben kunnen ontwikkelen. Wij hopen van harte dat Rijk en Gemeente ons in staat stellen om verder te werken aan een steeds inclusiever theaterinstituut, waar een brede groep Nederlanders geïnspireerd wordt door actuele podiumkunst van hoge kwaliteit.

Wij wensen u veel wijsheid bij het beoordelen van alle plannen en kijken uit naar uw advies,

Met vriendelijke groet,
mede namens Eric de Vroedt en Noël Fischer,

Cees Debets
Directeur Theater

Lidy klein Gunnewiek
Zakelijk Directeur

A photograph of two men in white uniforms, possibly medical or military, in a close, intimate pose. The man on the left has white hair and is looking towards the man on the right. The man on the right is Black, has a beard, and is looking down with a serious expression. His hands are raised towards the other man's chest. The background is a plain, light-colored wall.

**Het
Nationale
Theater**

**Meerjarenbeleidsplan
2021-2024**

Terugblik 2017–2020

Op 1 januari 2017 startte Het Nationale Theater. Het kwam tot stand vanuit een sterk gevoel dat verandering onontkoombaar is in het Nederlandse theater. Als we niet willen dat onze kunstvorm marginaliseert, moeten we ons op een andere wijze organiseren en ons directer engageren met samenleving en publiek. De krachten die doorgaans in de Nederlandse theatersector gescheiden zijn – volwassenen- en jeugdtheater, productie en programmering – bundelden wij in één sterke organisatie. Samen gingen we op zoek naar nieuwe verhalen en manieren om het hart van de samenleving te heroveren. We experimenteerden met nieuwe theaterformats, van bingewatchen tot zomerspektakel, van stand-up- tot radiotheater. We speelden eeuwenoude stukken naast teksten waarvan de inkt net droog was. We gingen eten met ons publiek, de andere keer met ze op de vuist. We trokken de wijken in om potentiële bezoekers desnoods aan hun kragen naar het theater te trekken. We programmeerden piepjonge makers in de grote zaal en daagden oude rotten uit opnieuw te beginnen. De hele stad zong, danste en praatte mee bij onze talkshows en HOT-avonden. Onze eigen producties, de geprogrammeerde (gast)voorstellingen en de context waarin zij worden vertoond, beschouwden wij voortaan als één integraal geheel. Voorstellingen werden deel van bredere programma's, waarin ook educatie- en contextprojecten, marketing en de inrichting van de publieksruimtes de volle aandacht kregen. Deze arbeidsintensieve aanpak had succes: nieuw publiek vond onze voorstellingen, de diversiteit groeide, de bezoekerservaring werd verrijkt. De oprichting van Het Nationale Theater viel samen met de start van de huidige kunstenplanperiode. Middenin het theaterseizoen vond de verbouwing plaats. In drie – voor de medewerkers – zeer intensieve jaren bevonden we ons in een continu proces van proberen, herijken en herinrichten. En transformeerden we tot een lerende en innoverende organisatie.

Artistieke vernieuwing

Op 1 januari 2018 wisselde de artistieke leiding van Theu Boermans naar Eric de Vroedt. Dit proces verliep dankzij een solide voorbereiding geruisloos. De Vroedt bouwde voort op het ingezette artistieke beleid – werken met een acteursensemble, focus op groots gemonteerde projecten in de grote zaal – maar kondigde al in het vorige beleidsplan belangrijke verschuivingen aan. De keuze voor politieke en maatschappelijke thema's werd nadrukkelijker. Ook werd volop ruimte gemaakt voor nieuw Nederlands repertoire in de grote zaal, met *The Nation* als meest succesvolle voorbeeld. In de vorm van werkvoorstellingen en contextactiviteiten vond deze mega-toneelproductie in 2017 en 2018 brede inbedding in Den Haag en daarbuiten. Voor *The Nation* kreeg De Vroedt de Taalschrijfprijs, dankzij Fischer Theaterverlag is de tekst vertaald en gespeeld in Duitsland, een Zweedse productie staat in de planning. Tevens brachten we gloednieuwe teksten van Maria Goos, Joeri Vos, Nathan Vecht, Jibbe Willems en het duo Jan Hulst & Kasper Tarenskeen naar de grote zaal. Nieuwe stukken van De Vroedt, Tom Lanoye en Jibbe Willems (coproductie met HNTjong) staan voor seizoen 20-21 op het programma. Wat het buitenlandse repertoire betreft verlegden we de focus van de Duitstalige klassieken naar het moderne Angelsaksische taalgebied, met o.a. *RACE* (David Mamet), *Cinema* (Annie Baker), *The Children* (Lucy Kirkwood), *Amadeus* (Peter Shaffer) en Ted Hughes' *Oresteia*. Volgend seizoen continueren we deze lijn met o.a. *Every Brilliant Thing* (Duncan Macmillan) en *The Nether* (Jennifer Haley).

Talenten & trajecten

In de afgelopen periode namen we de verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van twee regietalenten, Daria Bukvić en Jeroen De Man. Het traject van Bukvić richtte zich zowel op haar artistieke ontwikkeling (*Othello*, *Onze Straat*) als op de zakelijke ontwikkeling

van stichting Daria Bukvić. Bij *Melk & Dadels* was Het Nationale Theater een cruciale partner in de totstandkoming van de grote-zaaltournee. We stelden volop expertise, repetitieruimte en een premièreplek ter beschikking en maakten ons programmeursnetwerk warm voor deze coproductie. *Othello* bleek in de vlakke vloer zo succesvol dat in 2020 een reprise in de grote zaal volgde. Jeroen De Man ontwikkelde zich in een samenwerkingstraject van Het Nationale Theater en Toneelgroep Oostpool. Elk seizoen maakte hij bij beide gezelschappen een productie, die steeds als coproductie werd uitgebracht. Zijn wens om een grootse, beeldende voorstelling te maken realiseerde hij in 2018 met het waternimfenspektakel *Ondine*. Daarmee maakte hij sneller dan gepland zijn entree in de grote zaal. Onze samenwerking tussen Oostpool had als prettig bijeffect dat beide gezelschappen dichterbij elkaar groeiden. Inhoudelijke, productionele en zakelijke kennis werd royaal gedeeld. Sadettin Kirmızıyüz startte in 2017 met zijn stichting Trouble Man het project *Metropolis*, vier middelgroot gemonteerde vlakke-vloervoorstellingen over grootstedelijke thema's. Het Nationale Theater 'empowerd' deze producties zowel productioneel als financieel. Bij de evaluatie van het eerste deel constateerden we dat de gezochte schaalvergroting niet de gewenste artistieke meerwaarde opleverde. Het project werd bijgeschaald en de naam *Metropolis* geschrapt. In 2019 werd het tweede deel, *Citizen K.*, laaiend enthousiast ontvangen. De samenwerking met Trouble Man wordt volgens afspraak eind 2020 afgerond.

Iedereen maakt mee

Onze afdeling Educatie & Interactie draaide de afgelopen jaren op volle toeren. Een van de hoogtepunten was de innovatieve onderwijsmanifestatie MAAK in 2018. Kinderen, jongeren, mbo-, hbo-studenten, docenten en beleidsmakers ontdekten en ontwikkelden in gemengde groepen hun eigen 'maker-schap'. MAAK was geen incident. Het vormde vanaf dat moment de basis van al onze educatieve activiteiten. We moedigen ons publiek steeds aan met ons mee te denken en mee te maken. De olievlek die MAAK is wordt groter en groter: een tweede

MAAK-manifestatie wordt inmiddels ontwikkeld i.s.m. Internationaal Theater Amsterdam. Het hele jaar waren we prominent aanwezig op basis- en middelbare scholen. Scholieren werden tijdens lestijd betrokken bij programma's rondom HNTjong-producties. Tijdens schoolvakanties organiseerden we theaterwerkplaatsen. Scholieren maakten zelf een musicalversie van *Op Hoop van Zegen* of ondergingen een crash course theatermaken op basis van *Othello*. Buiten school startten we onze jongerenredactie *De Motor*: jongeren initieerden activiteiten, bezochten voorstellingen en blogten en vlogten naar hartenlust. De werkwijzen die wij aanvankelijk vooral ontwikkelden rondom de voorstellingen van HNTjong werden richtinggevend voor Het Nationale Theater als geheel. Inmiddels bieden wij verdiepende activiteiten voor alle leeftijdscategorieën. De ideeën die wij ontwikkelen in onze thuisstad delen wij royaal met de theaters die onze voorstellingen elders in het land ontvangen.

Een inclusief instituut

Met onze producties en programmering wilden we graag recht doen aan de diverse samenleving van nu. We vertelden nieuwe verhalen en toonden andere perspectieven. We gaven nieuwe makers een plek om hun ideeën en talenten te delen. We zochten nieuwe acteurs waardoor het ensemble een betere afspiegeling van de grootstedelijke samenleving is. We creëerden een nieuw, divers team van programmeurs. Met een inclusievere organisatie bouwden we aan een diverser publiek, dat zich bij ons thuis voelt en zich spiegelt in wat op onze podia is te zien.

Met de BIS-theaterinstellingen en hun standplaatstheaters namen wij het initiatief tot *Theater Inclusief*, een gezamenlijk 3-jarig stimuleringsprogramma om tot meer diversiteit te komen op het gebied van de 4 P's: Publiek, Personeel, Programma en Partners. Het Nationale Theater trad daarbij op als penvoerder. We hielden *unconscious bias workshops*. We deelden 'best practices' met andere BIS-gezelschappen op het gebied van het bereiken van specifieke doelgroepen. Rondom *Onze Straat* organiseerden we gezamenlijk een grootschalig

inclusiviteitsprogramma.

Met *HNTonbeperkt* startten we met voorstellingen voor doven en slechthorenden en bezoekers met een visuele beperking. We organiseerden 'prikkelarme voorstellingen', waarbij voorstelling, de technische omlijsting en publieksonvangst aangepast werden om die toeschouwers te ontvangen, voor wie een bezoek aan ons aanbod doorgaans een brug te ver is.

Nieuwe gezichten in de zaal

Bezoekersaantallen worden in deze terugblik amper genoemd. Die aantallen doen er voor ons zeker toe: een volle zaal gaf grote voldoening; tegenvallende bezoekerscijfers ervoeren we als een nederlaag. We vierden overweldigende successen met *The Nation*, *Ondine*, *Othello*, *We zijn hier voor Robbie* en *Amadeus*. Het lukte ons echter niet om voldoende publiek te betrekken bij titels als *De hereniging van de Twee Korea's*, *De Wereld volgens John* of *Sexual Healing*. In onze programmering trokken we volle zalen met soms weerbarstig aanbod. Ook moesten we soms voorstellingen annuleren. Voorstellingen lijken tegenwoordig óf een ongelooflijke hype te worden en sneller dan ooit uit te verkopen, óf in aandacht en qua bezoekersaantallen helemaal weg te zakken. Een middengebied lijkt amper nog te bestaan.

In plaats van de sector of het publiek de schuld te geven, stelden wij ons de vraag: wat moeten wij anders doen? Hoe kunnen wij het grote publiek bereiken, zonder onze inhoudelijke waarden te verloochenen? In het kader van publieksonderzoek en *customer relationship management* voerden we continu onderzoek naar bezoekgedrag bij onze voorstellingen: waar komt ons publiek vandaan, wanneer en waarom kopen zij kaarten? Voor welke marketingacties zijn zij gevoelig, welke bezoekers kunnen wij verleiden vaker te komen? Dat wierp z'n vruchten af. In 2019 bereikten we ruim 350.000 mensen met eigen producties, programmering en educatieve activiteiten.

In beleidsperiode 2013-2016 streefde (toen nog) het Nationale Toneel naar seriebespeling in geselecteerde partnertheaters. Hoewel alle betrokkenen de doelstellingen onderschreven, lukte het niet om hierover zakelijk overeenstemming te bereiken. Samenwerking met De Theateralliantie bij *We zijn hier voor Robbie* (2018) en *Amadeus* (2019) bewees

dat seriebespeling wel degelijk werkt: de krachtenbundeling leverde artistiek, zakelijk én qua publieksbereik veel op. Op basis hiervan is het gesprek met de partnertheaters heropend, wat leidde tot een eigen alliantiemodel. We starten in klein verband met de *Leedvermaak-trilogie* (vier theaters, voorjaar 2020) en bouwen dat in 2021 uit naar twaalf theaters bij *Soerabaja, Baby*. Overigens betekenen lagere bezoekersaantallen niet per se minder impact. *De wereld volgens John* was dan niet uitverkocht, maar bereikte wel vele Duindorpers en andere nieuwe bezoekers die nog nooit in de schouwburg waren geweest en zich door de voorstelling gezien en erkend voelden. Naar aanleiding van *The Children* schreven tientallen jongeren persoonlijke, urgente brieven over klimaat- en gedragsverandering die op social media driftig werden gedeeld.

Onze wereld verandert razendsnel en vaste grond verdwijnt waar onze voeten staan. De digitale revolutie graaft driftig nieuwe tunnels onder onze samenleving en langzaam zakt onze oude wereld in de verzwakte bodem weg. Zorgvuldig opgebouwde instituties raken onttakeld, burgers op drift en vinden tijdelijk houvast in fictieve groepsidentiteiten. Populisten en identiteitsideologen voederen ons met pasklare antwoorden en platgeslagen mensbeelden. Wezenlijke meningsverschillen worden óf vermeden óf tot hysterische proporties opgeblazen. Achter onze gepersonaliseerde beeldschermen, ver van de Grote Wereld, omringen we ons we met gelijkgestemden en zijn we 't heerlijk met elkaar eens. Buiten onze comfortzone voelen we ons snel aangevallen, ontwaren we overal stropoppen en gaan we verbaal met elkaar op de vuist. Achter deze permanente staat van koude burgeroorlog schuilt echter een diep verlangen naar ontmoeting en gemeenschappelikheden. Visie en inspiratie worden in deze kille machinerie dringend gezocht.

Theater is niets minder dan die beschutte plek in de stad waar, meestal 's avonds, mensen vanuit verschillende werelden analoog samenkomen om een verhaal te beleven dat op dit moment opgevoerd wordt door echte mensen. Het is de plek die iedere bezoeker het comfort en de veiligheid biedt (een groetende portier, zacht tapijt, zelf gebrouwen bier) om zichzelf vervolgens in het halfdonker te confronteren met een live-ervaring die hem of haar meesleept, ontroert of in contact brengt met Het Onbekende. In het theater worden uitdagende denkbeelden opgeworpen, vergeten verhalen herinnerd, alternatieve relatievormen op huiskamerniveau getest. Elke avond wordt aangetoond dat de mens veel rijker en complexer is dan media en maatschappij ons dikwijls doen geloven. Platwalsende ideologieën houden op toneel geen stand. Achter vastpinnende identiteiten wordt de ware mens getoond: een ambigue en worstelend wezen.

Plannen en activiteiten 2021-2024

HET NATIONALE THEATER – MISSIE

Het Nationale Theater is er in de eerste plaats voor het publiek. Wij zijn vastbesloten het mooiste en meest relevante theater te maken, te programmeren en te delen met zoveel mogelijk mensen. In onze Haagse huizen en in theaters in het hele land vertellen wij toneelverhalen die urgent zijn voor Nederlanders van nu en vormen wij een platform voor het nationale gesprek. Wij bouwen aan een 'huis van gemeenschappen': een open en bruisend huis waar verschillende groepen stadsbewoners zich thuis voelen én elkaar ontmoeten. Een huis van verbeelding en verbinding, waar gevierd, herdacht en samen gedacht wordt. Met theater voor jong en oud, gecreëerd door gevierde regisseurs en aanstormende talenten, is Het Nationale Theater een laagdrempelig en toonaangevend theaterinstituut, dat iedere inwoner van dit land uitdaagt tot kunstbeleving en creatieve interactie. Opererend vanuit onze politieke hoofdstad is het een cultureel brandpunt dat theater een prominente plek geeft in het hart van de samenleving. Met geëngageerde drama's, geactualiseerde klassiekers en feestelijke theaterspektakels faciliteren en inspireren wij het publiek in haar gretige zoektocht naar houvast, visie en vermaak.

HOOFDACTIVITEITEN

Het Nationale Theater bestaat bij het ingaan van de nieuwe beleidsperiode vier jaar. Meer dan ooit zijn wij doordrongen van de noodzaak van onze missie. In de komende periode werken 9 regisseurs, 17 vaste acteurs en 200 medewerkers onvermoeibaar aan de realisatie van deze opdracht. Jaarlijks resulteert dat in:

- 12 **EIGEN PRODUCTIES**, voor jong en oud: 5 grote-zaalvoorstellingen en 7 vlakke-vloervoorstellingen, i.h.k.v. talent- en tekstontwikkeling, empowerment, schoolvoorstellingen, familie- en jongerentheater.

-
- De **PROGRAMMERING** van bijna 700 (gast) producties. Met nadruk op toneel door BIS-instellingen en FPK-gesubsidieerde groepen. Daarnaast: voorstellingen van andere disciplines, van vrije producenten en internationale huizen.

- Meer dan 750 activiteiten i.h.k.v. **EDUCATIE & INTERACTIE**, waaronder lessen op Haagse scholen, theaterwerkplaatsen, jongerenmanifestaties, MAAK-dagen, Lezen met HNT, wijkjury, Moksi Patu & Salaam en HNTonbeperkt.

In de dagelijkse praktijk van Het Nationale Theater komen deze drie lijnen voortdurend samen in totaalprogramma's waarin bezoekers als 'mede-makers' centraal staan. We bespelen en programmeren de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, Zaal 3 en HNT Studio's. En werken regelmatig in de wijken, op scholen, op zomerfestivals en in 46 vlakkevloertheaters en 55 schouwburgen in heel Nederland en België.

Nieuwe speerpunten

Dankzij een ingrijpende vernieuwing van onze organisatie en ons aanbod groeide ons publiek van 258.000 toeschouwers in 2015 naar meer dan 350.000 in 2019. We wisten nieuwe bezoekers aan ons te binden én onze vaste bezoekers te behouden. Er zijn echter grotere inspanningen nodig om het hart van de samenleving voor theater te heroveren. De komende jaren zetten wij volop in op vijf innovaties:

- Kern van elk theaterseizoen worden twee grootschalige totaalproducties, gecreëerd op basis van innovatieve formats. De werking van onze hele organisatie centreert zich rond deze events: theaterfoyers transformeren, een groot deel van het ensemble speelt mee, educatie- en interactieprogramma's vormen integraal onderdeel.
- Voor de tournees van al onze voorstellingen ontwikkelen we nieuwe reismodellen. De vijf grote zaalvoorstellingen die we jaarlijks aanbieden krijgen elk een eigen reiscircuit en publieksstrategie. We vormen een hechte alliantie met twaalf kernschouwburgen; andere voorstellingen zijn exclusief in Den Haag te zien.
- De voorhuizen en foyers van de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal 3 ondergaan de komende jaren stevige facelifts. Drempels worden verlaagd, deuren wijd opengezet. We creëren aantrekkelijke, moderne en open omgevingen waar jonge en oude Hagenaars gezien willen worden.
- Aan het Spuiplein komt een permanent centrum voor theatereducatie. Het wordt dé etalage van onze unieke educatie- & interactieafdeling. Een multifunctionele werkruimte waar lessen en workshops worden gegeven, inleidingen en nagesprekken worden gevoerd en onze jongerenredactie werkt en feest.
- Met **hotspot HNT** zijn we een jaar lang intensief aanwezig in een Haagse wijk. Elk jaar verbinden we ons aan een lokaal 'gemeenschapshuis' (apotheek, begraafplaats, koffiehuis) en betrekken we wijkbewoners bij onze voorstellingen, creëren we theatrale performances, doen werkplaatsen en workshops. Met de HNT-bus halen we hele straten naar onze theaters en verkopen we kaartjes *bij u aan huis*.

Focus door thematische lijnen

Om effectiviteit van ons werk te verscherpen gaan we ons werk sterker bundelen. We produceren jaarlijks een titel minder en wat we doen wordt in nauwere samenhang geproduceerd en zichtbaar gemaakt. Zo komen al onze wijkactiviteiten samen onder de vlag van hotspot HNT. Onze educatie-, interactie- en marketingprogramma's centreren zich rondom de grootschalige totaalproducties. De inhoudelijke samenhang wordt versterkt door nadrukkelijk te werken langs drie thematische lijnen:

- **Waar komen wij vandaan?** *Over nationale en persoonlijke geschiedenissen. Verhalen van vlucht, migratie en dekolonisatie. Over zwarte bladzijden, blinde vlekken en trauma's. Eindigt het debat met de roetveegpiet? Over erfenis, schuld en boetedoen.*
- **Hoe leven wij samen?** *Over fricties in de gefragmenteerde stad. Over de noodzaak van elkaar te houden. Over het vastbijten in groepsidentiteiten en de eenzaamheid van de bubbel. Over hopeloze liefdes en de grenzen van intimiteit.*
- **Waar gaan wij naartoe?** *Hoe te leven op een hete aarde? De houdbaarheidsdatum van het neoliberale kapitalisme. Over gentech, digitale ethiek en kunstmatige intelligentie. Over zorgrobots en onze verlangde verhuizing naar Mars.*

EIGEN PRODUCTIES

Het Nationale Theater verbindt zich de komende jaren met negen regisseurs: vier voor volwassenenvoorstellingen in de grote zaal, twee voor familie- en jongeren voorstellingen en drie jonge talenten. Artistiek leiders Eric de Vroedt en Noël Fischer (HNTjong) kiezen bewust voor een levendige verscheidenheid aan stijlen en perspectieven. Het Nationale Theater verwelkomt twee nieuwe makers voor het volwassen publiek:

Eline Arbo volgt een traject op weg naar de grote zaal en artistiek leiderschap. Saman Amini's *Black Sheep Can Fly* wordt actief empowered en is volwaardig coproductiepartner. Naast Noël Fischer en Casper Vanderputte komt Eva-Line de Boer HNTjong-team versterken. Alle regisseurs delen een voorliefde voor tekst(toneel) en zijn typische 'acteursregisseurs'. Ze putten hun inspiratie uit de dolgedraaide wereld van nu en creëren snel gemonteerde, muzikale voorstellingen met een grootstedelijke hartslag.

- **Eric de Vroedt** (1972) maakte naam met de zelfgeschreven en -geregisseerde reeks *mightysociety*. Bij Het Nationale Theater regisseert hij naast zelfgeschreven teksten ook hedendaags en nieuw geschreven repertoire. Zijn voorstellingen kenmerken zich door een scherp maatschappelijk engagement en een opgeschroefde, gestileerde speelstijl, afgewisseld met momenten van emotionele introspectie. De komende jaren legt hij zich vooral toe op zelfgeschreven, groots gemonteerde stadsprojecten.

- **Daria Bukvić** (1989) vestigde met *Nobody Home*, *Othello* en *Melk & Dadels* in stormachtig tempo haar naam als toonaangevend regisseur van haar generatie. Haar werk is, net als zijzelf, sterk politiek gedreven en neemt ondubbelzinnig stelling tegen elke vorm van onderdrukking. In haar voorstellingen koppelt ze activisme aan popcultuur en zorgvuldige acteursregie. Bij Het Nationale Theater maakt ze jaarlijks een productie.

- **Jeroen De Man** (1980) werkt net zo graag op het grote canvas van de spektakelproductie als op de vierkante millimeter van de kleine zaal. Zijn werk kenmerkt zich door een liefde voor het toneelspeken en de verbeelding, het engagement zit altijd verstopt tussen ironie en metaforen. De afgelopen jaren leidde dat tot beeldrijke voorstellingen als *Ondertussen in Casablanca*, *Ondine* en *Sexual Healing*. Bij Het Nationale Theater maakt hij jaarlijks een productie.

- **Erik Whien** (1978) regisseerde de afgelopen jaren bij Toneelgroep Oostpool, Toneelschuur Producties en Theater Rotterdam. Als regisseur kenmerkt hij zich door een grote precisie: hij fileert de tekst en in een messcherpe encenering toont hij een diep mededogen voor het menselijke streven. Bij Het Nationale Theater regisseert hij na *Rosmersholm* van Duncan Mcmillan (2020) teksten van Lot

Vekemans en William Shakespeare. Daarnaast zal hij de aankomende Kunsteplanperiode voorstellingen ontwikkelen bij Theater Rotterdam.

- **Eline Arbo** (1986) studeerde in 2016 af aan de regieopleiding in Amsterdam. Sindsdien bewees zij zich bij Toneelschuur Producties, het NNT en in haar thuisland Noorwegen als een bijzonder regietalent met de ambitie om grote-zaalvoorstellingen te maken. In 2018 won zij de BNG Bank Theaterprijs voor *Het lijden van de jonge Werther*. In haar werk koppelt zij een scherpe dramaturgische blik aan een grote muzikaliteit en vormvastheid. Zij laat haar acteurs spelen als in een goeie rockband: strak en samen waar het moet, lyrisch solerend waar het kan.

- *Black Sheep Can Fly* is de stichting van **Saman Amini** (1989). Met *A Seat at the Table* gaf hij een overtuigend visitekaartje af, opgevolgd door de voorstelling en het boek *Samenloop van Omstandigheden*. Amini was als acteur te zien in *The Nation* en speelt in 2023 mee in *De Vroedts Big Pharma*. Het Nationale Theater ondersteunt vier producties van *Black Sheep Can Fly* zowel artistiek, productioneel als zakelijk.

Een oefening in ruziemaken & gemeenschappelijkheid

Het Nationale Theater onderwerpt de komende jaren de grote vraagstukken van deze tijd aan een doorlopend theateraal onderzoek. In een tijd waarin maatschappelijke conflicten òf met de liefdesmantel worden bedekt òf ontaarden in een stammenstrijd, beschouwen wij toneel als een hoognodige oefening in gezond ruzie maken. Onze voorstellingen zijn wezenlijke worstelingen met vaak levensgrote dilemma's. Personages gaan met elkaar én met zichzelf de strijd aan, met louter taal als wapen. Constructief ruziemaken lukt alleen als elk perspectief gehoord wordt en de personages zich verplaatsen in De Ander. Als men bereid is het eigen oordeel op te schorten en zich voor te stellen wat De Ander drijft. In de dramatische les die theater is, is voorstellingsvermogen het geheime wapen. Via onze voorstellingen gaan we op zoek naar inzicht, engagement en onontgonnen gebieden. Tegenover de eendimensionale mensbeelden tonen wij niet-wetende, zoekende mensen. Tegenover de makkelijke antwoorden vruchtbare worstelingen. Tegenover de ziekelijke drang tot stammenstrijd de kracht van verbeelding en verbinding. Uiteindelijk staan bij Het Nationale Theater de

THE NETHER (2021) *De nieuwe Daria Bukvić!* Naar de wereldwijde theaterhit van de Amerikaanse toneelschrijfster Jennifer Haley. Een spannende sci-fi-thriller over morele grenzen in een grenzeloze digitale wereld. Wat begint als een routineus politie-onderzoek naar pedofilie loopt uit op een scherp debat over moraal, liefde en identiteit.

SOERABAJA, BABY (2021) Een grote-zaal-remake van De Vroedts succesvoorstelling *mighty-society10* en een hedendaags 'Haags' vervolg. In een hotelbar in Soerabaja wordt in 2012 een emotionele vader-zoonrelatie uitgevochten tegen de achtergrond van het snel moderniserende Indonesië. Negen jaar later volgt het onvermijdelijk gesprek met de Indische moeder, in de Haagse toko Soeboer.

FAUST I & II (2021) Voor zijn afscheidsvoorstelling bij Het Nationale Theater zet Theu Boermans opnieuw zijn tanden in Goethes kathedraal van taal, filosofie en wetenschap. Het epische verhaal over een zoekend mens die zijn ziel verkoopt aan de duivel. In een fonkelnieuwe bewerking van Tom Lanoye, met Romana Vrede als Faust.

LEISURELAND (2022) Een actuele tragikomedie van Nathan Vecht waarin een jonge tech-miljonair besluit het roer om te gooien en te breken met de wereld waarin hij zijn kapitaal heeft vergaard. Hij verlaat de stad en begint een drijvende eco-gemeenschap op het water. Als de lokale bewoners zich tegen de komst van de waterwoningen keren, ontstaat er een verbeterde strijd om lands- en lijfsbehoud.

MERLIJN (2022) Na de waternimfen van Ondine (2018) neemt Jeroen De Man in deze zomer-voorstelling de ridders onder handen. Het mythische verhaal van Koning Arhur en de Ridders van de Ronde Tafel. Het 9-uur durende stuk van Tankred Dorst teruggebracht tot een razendsnel beeldend spektakel vol houtje-touwtje-theatermagie en prikkelende anachronismen.

BIG PHARMA (2023) Een vijfdelige geopolitieke thriller over de strijd van een Haagse apotheker tegen prijsopdrijvende farmaceuten en de bloedige zwembadmoord op een miljardairsechtpaar in Toronto. Een nieuwe 'bingewatch' van Eric de Vroedt gebaseerd op verhalen uit de Haagse Transvaalbuurt, de opiatencrisis in de VS en de duistere wereld van Big Pharma.

MIDZOMERNACHTDROOM (2023) Na Othello (2018) pakt Daria Bukvić de volgende Shakespeare aan. Voor de zomer van 2023 creëert zij een brutale punkversie van Shakespeares bekendste klassieker. A Midsummer Night's Dream on Extacy! Een fluorescerende trip door een hallucinerend bos vol vrijende en vreemdgaande types onder invloed.

BROEDERSKAP (2024) Een 'immersive' multimedia performance van Eric de Vroedt en choreografe Alida Dors. Een 24/7 installatie met vrije in- en uitloop. Een explosie van beeldende tekst, opzwepende muziek en urban dance. Een groep jonge gasten van alle kleuren doen in een doolhof van schotten, muren en lange gangen de ultieme poging tot ware broederschap.

#PRJCT2025 ('24-'25) Een allesomvattend project door het hele gezelschap dat heel seizoen 24/25 in beslag neemt. 12 voorstellingen door 18 acteurs, 6 regisseurs, 4 auteurs, 2 choreografen en met heel veel muziek. Een 4-seizoenen-epos over de immer dreigende Apocalyps en de troost die maanden van het jaar ons onuitputtelijk bieden. Over het leven in tijden van sciencefiction.

... is HOT ('21-24) In de programmareeks ... is HOT delen kunstenaars, denkers, politici, wetenschappers en het publiek hun visie op brandende maatschappelijke kwesties. Het zijn avonden zonder pasklare antwoorden, maar vol rake vragen en inspirerende vergezichten. Vier keer per jaar, in de Koninklijke Schouwburg, want grote onderwerpen verdienen een groot podium.

ontmoeting en de interactie centraal. Onze toeschouwers zijn medemakers. Zij worden betrokken bij de research voor onze creaties, in voorstellingen worden ze in alternatieve opstellingen geplaatst of zijn ze participant, na afloop maken zij de voorstelling af. Letterlijk: onze interactie-programma's zijn integraal onderdeel van de voorstellingen. In de nagesprekken, workshops of borrels krijgt ons werk pas zijn beslag. Zo worden onze theaters en voorstellingen hotspots voor live-contact en inspiratie, waar onophoudelijk gezocht wordt naar vergezichten en nieuwe vormen van gemeenschappelijkheid. Soms herdenkend of feestend. Dan weer debatterend en scherp formulerend. Maar altijd: Hier. Nu. Levend. Met elkaar.

Actuele stukken en stedelijke happenings

Relevant klassiek toneelrepertoire wordt gerevitaliseerd. Vanuit Engeland en de VS worden prangende, actuele stukken vertaald. Prominente toneelauteurs (Tom Lanoye, Nathan Vecht, Lot Vekemans, Eric de Vroedt) schrijven speciaal voor ons gezelschap nieuw werk. Den Haag vormt een voortdurende inspiratiebron, als metafoor voor de verscheurde Westerse stad anno nu.

Centraal staan vier grootschalige producties van artistiek leider Eric de Vroedt. Voor *Soerabaja*, *Baby* duikt hij in de omvangrijke Indische community. In *Big Pharma* staan apotheker Paul Lebbink en zijn wijk Transvaal centraal. Nathan Vechts *Leisureland* grijpt terug op Duindorpse thema's. Voor de theatrale installatie *Broederschap* (i.s.m. choreografe Alida Dors) is de armste wijk van de stad, Moerwijk de inspiratiebron. Ook Daria Bukvić en Saman Amini verhouden zich op een expliciete wijze tot samenleving en stad en maken beeldrijke en muzikale voorstellingen over digitale moraal (*The Nether*), geloof (*Disgraced*), dekolonisatie & racisme (*De zwarte met het witte hart*), seksisme (*Sorry, dames*) en machtsmisbruik (*Catch & Kill*). Voor de grootschalige zomervoorstellingen vormt de klassieke canon (*Faust*, *Merlijn of 't Barre Land*, *Midzomernachtdroom*) de basis voor de creatie van feestelijke, stedelijke happenings. De stedelijke werking is impliciet, tegelijk praktischer: wijkkoren zingen mee, jongeren figureren, de straat wordt deel van het decor. Jong talent Eline Arbo distilleert uit grote klassieke werken (*Yerma*, *Antigone*, *Vrouw van de Zee*, *Maria Stuart*) vlijmscherpe, hedendaagse vertellingen met sterke vrouwen in de hoofdrol.

Successen worden in reprise doorgespeeld. Net als *The Nation* blijft dé Nederlandse klassieker, de *Leedvermaak* trilogie van Judith Herzberg, op ons repertoire.

Zeventien vertrouwde gezichten

Sinds 1947 bestaat er in Den Haag een vast acteursensemble. Inmiddels is het een van de twee laatste, grote toneelensembles in Nederland. In een tijd waarin de schaduwkant van doorgeschoten flexibilisering – ook in de cultuursector – steeds zichtbaarder wordt, koesteren wij ons ensemble. Om ieder jaar twaalf producties – vaak elkaar overlappend of in reprise – te realiseren acht de artistieke leiding een omvangrijke groep acteurs in vaste dienst onontbeerlijk. De hoge kwaliteit van onze producties kunnen wij alleen garanderen dankzij de inzet van acteurs die volledig op elkaar zijn ingespeeld en vertrouwd zijn met de taal en methodiek van de vaste regisseurs. Ons vernieuwde ensemble bestaat uit zeventien eigenzinnige talenten, elk met een unieke energie, kleur en kwaliteit. Zij zijn dé vertrouwde gezichten van ons gemeenschapshuis, die voortdurend transformeren van rol naar rol. En ons publiek steeds weten te verrassen.

PROGRAMMERING

Het Nationale Theater is dé sterke en herkenbare aanbieder van kwaliteitstoneel in Den Haag. In onze huizen programmeren we jaarlijks ruim 700 (gast) voorstellingen voor de diverse stad die Den Haag is. We tonen de beste voorstellingen, op de meest geschikte plekken, voor het grootst mogelijke publiek. De kern van onze programmering bestaat uit toneel, jeugdtheater en het gesproken woord. Daarnaast bieden we ruimte aan muziektheater, mime en opera. En (co)produceren en presenteren we een keur aan programma's die het begrip theater drastisch oprekken. Autonome programma's met een theatrale invalshoek, die op zich een volwaardige belevenis zijn. Vanuit een sterke artistieke verwantschap presenteren we het werk van de acht grote BIS-theatergezelschappen graag op onze podia. We werken intensief samen om het publiek voor dit werk te verbreden en om de basis van deze gezelschappen in de Haagse regio te verstevigen.

VIJF GROTE-ZAAL-LABELS

DE SUCCESREPRISE *Grote zaal-(of vlakkevloer) productie die op basis van bewezen succes wordt hernomen en in eerste instantie alleen aan de vier grote steden wordt aangeboden.*

DE REISVOORSTELLING *Vanwege beperkte omvang van cast en decor kan deze voorstelling in elke schouwburg van dit land gespeeld worden. Innovatie in het zakelijke model neemt financiële drempels voor theaters weg en verlegt de focus naar het vinden van een groot publiek, o.a. via een landelijke publiciteitscampagne.*

DE ALLIANTIEVOORSTELLING *Groots gemonteerde productie die langere tijd exclusief in twaalf steden staat. Met de partnertheaters ontwikkelen we op de stad toegesneden contextprogrammering en een aantrekkelijke mediacampagne.*

DE HNTJONG COPRODUCTIE *Met HNTjong coproduceren we, per jaar afwisselend, een coming of age-voorstelling (12+) of een familievoorstelling. I.s.m. het onderwijs worden educatieve programma's en schoolvoorstellingen georganiseerd.*

DE ZOMERVOORSTELLING *Een groots gemonteerd spektakel, exclusief te zien Den Haag. Een unieke voorstelling in eigen stad, met een hoge evenementwaarde, waarbij de Koninklijke Schouwburg radicaal van uiterlijk transformeert.*

EDUCATIE & INTERACTIE

Naast productie en programmering vormt educatie & interactie de derde pijler van onze kernactiviteiten. Het is de cruciale schakel tussen de voorstellingen en de toeschouwers in de zaal. De MAAK-gedachte staat daarbij steeds centraal. Iedere individuele toeschouwer beschouwen wij als mede-maker van zijn of haar eigen theaterervaring. Tijdens en na de voorstelling geeft de toeschouwer het getoonde zélf betekenis. Hij of zij maakt de voorstelling af: legt verbinding met eigen ervaringen, neemt de voorstelling 'mee naar huis'. Onze educatie- & interactieactiviteiten helpen bezoekers – van alle leeftijden – om dit proces van kunstbeleving en betekenisgeving zo bewust en geïnspireerd mogelijk te laten verlopen. Wij bieden voor en na de voorstellingen deelnemers ruimte en handvaten om voorstellingen in een kader te plaatsen, zelf te reflecteren en de eigen interpretatie serieus te nemen. Wij zijn niet zelf continu aan het woord. We stimuleren het onderlinge gesprek en luisteren gretig mee.

Voor getalenteerd publiek, van jong tot oud

Bij onze activiteiten voor jeugd en jongeren staat het zelf (be)denken, praten en maken centraal. Rondom onze eigen producties voeren we met jongeren filosofische gesprekken. In workshops werken ze aan korte performances of spectaculaire manifestaties die soms direct reageren op de voorstelling. In onze *Theaterwerkplaatsen* werken kinderen of jongeren een hele dag of vakantieweek aan een eigen voorstelling: een jonge variant van een HNT-voorstelling of een indringende performance voor *Theater Na de Dam*.

Wat klein begon rondom *The Nation* is uitgebreid tot een grote vlek. In steeds meer Haagse bibliotheken, buurthuizen of wijktheaters lezen wijkbewoners onder de noemer *Lezen met HNT* teksten van onze voorstellingen. Net als met de gesprekken, borrels en maaltijden rondom onze succesvolle *Toneelkijker*-, *Danskijker*, *Moksi Patu*- en *Salaam*-series werken we aan een 'getalenteerd publiek'. Door steeds vaker in formats te werken, die wij in Den Haag ontwikkelen en bij succes in het land inzetten, bereiken wij – met gelijkblijvende inspanning – een steeds grotere groep deelnemers. Ook onze inleidingen en nagesprekken innoveren we voortdurend: prikkelende podcasts en associatieve video-essays vervangen de-alwetende-inleider-die-alles-uitlegt. Om in de groeiende behoefte aan workshops, lessen

en programma's voorzien, openen wij per 2021 een permanent Centrum voor Educatie & Interactie bij Theater aan het Spui. Naast een bruisende plek voor schoolklassen, docenten en theaterminnende jongeren wordt het de vaste stek van onze luis in de pels, jongerenredactie *De Motor*. Verwacht: theatrale trips, beatbox battles en spannende manifestaties als *The Real Nation* en *We, The Children*.

DIVERSITEIT & INCLUSIE

Het Nationale Theater wil een huis van gemeenschappen zijn, met naast een artistieke ook een sociaal-maatschappelijke betekenis voor ons publiek in Den Haag en de rest van het land. Met onze programmering en speciale programma's zoeken we aansluiting bij herdenkingen en vieringen van verschillende gemeenschappen. We werken nauw samen met organisaties met wortels in die gemeenschappen. We staan stil bij 75 jaar vrijheid én bij 50 jaar Marokkaanse arbeidsmigratie. We verwelkomen de Sint én de opening van het *Gnawa-festival*. Op 4 mei hosten we *Theater na de Dam*, op 1 juli *Theater voor Ketikoti*. De programma's die wij in Den Haag ontwikkelen, nemen we – waar mogelijk – mee op tournee. Met onze voorstellingen willen we recht doen aan de bevolkingssamenstelling van dit land. We presenteren kwaliteitstheater voor *alle* Nederlanders. Voor jong en oud, arm en rijk, hoger- en lager opgeleid, voor diverse culturele achtergronden. Het Nationale Theater kan alleen toonaangevend zijn als het ook inclusief is en kiest voor radicale meerstemmigheid.

Voor alle Nederlanders

In ons huis van gemeenschappen vertellen wij gemeenschapsverhalen. Wij maken voorstellingen gebaseerd op verhalen uit de Haagse wijken en betrekken wijkbewoners bij onze creaties. Vanzelfsprekend staan er acteurs met uiteenlopende culturele achtergronden op toneel. We koesteren de grote diversiteit van ons ensemble en gastacteurs. Romana Vrede, Rick Paul van Mulligen, Soumaya Ahouaoui, Jaap Spijkers, Antoinette Jelgersma, Werner Kolf, Mariana Aparicio Torres, Emmanuel Ohene Boafo, Esther Scheldwacht, Vanja Rukavina zijn allen representanten van het Nederland van nu. Om de tijdsgeest op z'n staart te kunnen trappen hebben we de teksten van Esther Duysker en Sadettin Kirmiziyüz en de voorstellingen van Bukvić

en Amini net zo keihard nodig als die van De Vroedt en De Man.

Wij vinden het belangrijk om onze voorstellingen te laten zien, horen of voelen aan iedereen. Een beperking, zichtbaar of onzichtbaar, hoeft geen belemmering te zijn om naar het theater te komen. Met *HNTonbeperkt* maken we ons aanbod toegankelijk voor mensen met een auditieve of visuele beperking. Samen met gespecialiseerde organisaties bieden wij bij voorstellingen hulpmiddelen (gebarentolken, audiotranscriptie, boventiteling) aan om theaterbezoek voor iedereen mogelijk te maken.

TALENTONTWIKKELING

Wie onze kantines op een doordeweekse dag bezoekt, waant zich op een theaterschool. Het wemelt er van de studenten, stagiaires en jonge makers en bruist er van ambitie en inspiratie. Talentontwikkeling is voor ons geen opgelegde taak, het is onze levensbron. Het vindt plaats in onze hele organisatie: op toneel, backstage bij techniek, op kantoor bij educatie, productie en programmering. We onderscheiden drie fases:

- **Studenten** (*Theater*) *studenten volgen workshops bij onze regisseurs en lopen, voor en achter de schermen, stage in ons bedrijf. Hun eigen theaterwerk tonen ze in de Studio's en Zaal 3.*
- **< 4 jaar afgestudeerden** *In Zaal 3 krijgen prille makers de kans hun stem te vinden. Opvallende schrijf- en regietalenten maken binnen HNTjong kleine voorstellingen. Twee acteurs volgen een 2-jarig ontwikkelingstraject binnen ons vaste ensemble. Nu zijn dat Emmanuel Ohene Boafo en Yela de Koning. Hun opvolgers starten per seizoen '21-'22.*
- **4 jaar afgestudeerden** *Eline Arbo treedt toe tot het vaste regisseursteam en ontwikkelt het vakmanschap richting de grote zaal. In de programmering geven wij bewezen talent ruim baan op basis van meerjarige afspraken. We ondersteunen Eva Line de Boer en Black Sheep Can Fly (Saman Amini) middels empowerment, coaching en coproducties.*

Twee talenten: Arbo en Amini

In 2021-2024 bundelen Het Nationale Theater en het Noord Nederlands Toneel hun krachten om het

regietalent van Eline Arbo verder te ontwikkelen. In Groningen creëert Arbo multidisciplinaire projecten, in Den Haag werkt zij aan hedendaagse versies van vier klassieke toneelteksten. De eerste voorstelling komt uit in de vlakke vloer, de laatste in de grote zaal. De schaal van de tussenliggende voorstellingen is afhankelijk van Arbo's ontwikkeling binnen ons huis. Ook ondersteunen we de jonge stichting Black Sheep Can Fly van Saman Amini in het opbouwen van een zelfstandige positie in het theaterveld. Dit gebeurt zowel op artistiek als zakelijk vlak. We focussen ons op vier producties: twee projecten in de vlakke vloer en twee in de grote zaal. Bij de eerste grote-zaalproductie (*Disgraced* van Ayad Akhtar) is Eric de Vroedt eindregisseur en spelen acteurs uit het ensemble mee. In 2023 volgt een volwaardige coproductie in de grote zaal, *De zwarte met het witte hart* naar de gelijknamige roman van Arthur Japin.

SAMENWERKING

Het Nationale Theater is een van de grootste theaterinstellingen en hét reisgezelschap van Nederland. Vanuit die positie en verantwoordelijkheid dragen wij voortvarend bij aan een toekomstbestendige theatersector. Wij zijn actief betrokken bij verschillende sectoroverleggen en -initiatieven. Met de Haagse instellingen stemmen we af in het *Directieoverleg Haagse Podiumkunsten*. Als BIS-instelling en standplaatstheater zijn wij vertegenwoordigd in het 'Noordwijkoverleg', waar de BIS-gezelschappen en schouwburgen structureel met elkaar overleggen over o.a. afstemming van het aanbod, beleidsontwikkelingen, *Theater Inclusief*. Met veertien collega-vlakke-vloerinstellingen vormen wij het *Vlakke Vloer Platform*. Met een aantal van hen vormen we *De Coproducers*, waarmee gezamenlijk voorstellingen van bewezen talenten worden ondersteund. Met zeven grote landelijke theaters spannen wij ons in om internationaal, niet-westers toneelaanbod op onze podia te tonen, zoals afgelopen jaren i.h.k.v. *Explore Festival*.

Vrienden in de BIS

Met drie grote BIS-theatergezelschappen werken we vanuit een sterke verwantschap steeds intensiever samen, om ons werk een stevige positie te geven in het Nederlandse theaterlandschap. Het Nationale Theater en Internationaal Theater Amsterdam zijn beiden sterke fusieorganisaties, waar presentatie en productie zijn gebundeld. Samen organiseren

we een tweede editie van het educatie-evenement MAAK. Ook werken we aan contextprogrammering en maakten we goede afspraken voor extra marketinginvesteringen rondom onze voorstellingen. Met Toneelgroep Oostpool delen wij de verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling. Na het gezamenlijke traject rondom Jeroen De Man, dat eind 2020 is voltooid, blijven we samen optrekken om de ontwikkelingen van Charlie Chung, Jan Hulst & Kasper Tarenskeen en de volgende stappen in de carrière van Daria Bukvić zo goed mogelijk te ondersteunen.

Ook met het Noord Nederlands Toneel werken we samen i.h.k.v. talentontwikkeling, van Eline Arbo. Onze artistieke profielen vullen elkaar daarbij goed aan. Waar wij ons richten op teksttoneel, focussen de Groningers zich op de integratie van toneel, dans en performance. Dit werk past ook uitstekend in onze multidisciplinaire programmering. Samen werken we aan een stevige sociaal-maatschappelijke inbedding van de NNT-producties, om zo het publiek voor hun voorstellingen te verbreden.

Bedrijfsvoering

Na de bezuinigingsgolf van 2011 kozen wij voor de vlucht vooruit. Wij werkten hard om te tonen dat cultuur ertoe doet. Onze middelen namen af, maar onze activiteiten en het publiek namen toe. Met onze fusie in 2017 deden wij er een schep bovenop: de potentie van onze nieuwe organisatie is enorm en wij zijn sterk gemotiveerd om die potentie volledig uit te buiten. Eind 2019 bereiken wij echter de grenzen van wat de organisatie aankan. Vanaf 2020 stijgen cao-lonen en pensioenlasten fors. Ook onze programmeerlasten worden hoger, doordat gastbepelers de fair practice code zullen gaan toepassen. Wij weigeren echter aan kwaliteit in te boeken of onze medewerkers verder te overbelasten. Om de kostenstijging te ondervangen, verlagen wij het aantal nieuwe producties. Risicovolle voorstellingen brengen wij eerst in het vlakke-vloercircuit uit. We gaan onze voorstellingen selectiever spreiden in het land. En deze steviger inbedden door nauwere samenwerking met lokale partners.

Investeren in toegankelijkheid

Het traject HNTonbeperkt is buitengewoon succesvol én arbeidsintensief gebleken. De komende jaren willen wij onze voorstellingen structureler toegankelijk maken voor toeschouwers die tot op heden slechts incidenteel in staat werden gesteld van onze producties te genieten. Daarbij is hulp van buitenaf onmisbaar. Momenteel wordt HNTonbeperkt gefinancierd vanuit incidentele middelen. De komende jaren willen we dit programma een stevige positie geven binnen onze organisatie. De Gemeente Den Haag hebben we om een extra bijdrage van € 100.000,- gevraagd, om twee medewerkers en een klein activiteitenbudget structureel te kunnen financieren. Voor het verwerven van de nodige extra financiering is deze basissubsidiëring van cruciaal belang – een substantiële eigen bijdrage is voor veel fondsen immers een vereiste. Zonder deze extra financiering is het onmogelijk om dit unieke en urgente traject tot volle wasdom te laten komen.

Het Nationale Theater